

redelijk goede beoordeling mocht dus toen slechts ongeveer 18% van deze hoge inheemse functionarissen aanspraak maken.

Is nadien, d.w.z. vóór de komst der Japanners, de toestand verbeterd? Wij nemen aan van wèl omdat het gouvernement, gelijk eerder vermeld, in de jaren '20 en '30 het feodalisme ging terugdringen. Met dat al bleek aan het eind van de jaren '30 bij de toelatingsexamens voor de Bestuurs-academie dat kandidaten uit de Vorstenlanden gemiddeld nog steeds beneden het normale niveau stonden.

★

Behalve de vier Vorstenlanden op Java waren er elders in de archipel nog bijna driehonderd grote en kleine zogeheten zelfbesturende landschappen (sommige met slechts enkele honderden inwoners) welker heersers aan het Nederlands oppergezag gehoorzaamheid hadden beloofd. In ruil daarvoor was aan die heersers bescherming toegezegd; velen hunner ontvingen bovendien, evenals de vier vorsten op Java, jaargelden. De bedragen varieerden naar de betekenis van het betrokken landschap. Voor enkele van deze heersers bestond overigens de mogelijkheid tot het ontvangen van veel hogere bedragen: dan namelijk wanneer zij, die zich als eigenaren van de bodem van hun gebieden beschouwden, grote gedeelten van die bodem aan Europese cultuur- dan wel aardoliemaatschappijen ter beschikking hadden gesteld.

Dat laatste was o.m. het geval op Oost-Sumatra waar de sultans van de drie aaneengesloten gebieden Langkat, Deli en Serdang (zie kaart VI op p. 62) hogelijk profiteerden van de werkzaamheid dier Europese maatschappijen: zij kregen percentages van de opbrengst van de cultures of, in het geval van de sultan van Langkat, van de aardoliewinning. Deze laatste sultan had in het begin van de jaren '30 een jaarinkomen van bijna een half miljoen gulden, de sultans van Deli en Serdang ontvingen toen resp. bijna f 200 000 en ruim f 100 000. Alle drie baadden in weelde: zij hadden grote paleizen laten bouwen, bezaten een stal van renpaarden (om deel te nemen aan de paardenraces te Medan) en de sultan van Langkat kon dagelijks kiezen in welke van zijn dertien grote limousines hij zich zou laten rijden. Hoeveel deze sultans echter ook verdienden, zij gaven ten behoeve van henzelf, hun familieleden en hun hofhouding altijd nog meer uit. De sultan van Serdang bleek in '35 een schuld te hebben van ruim f 1 mln, de sultan van Langkat een van f 1,3 mln. Het gouvernement